

S: Stanford Universitetinin doktorant? C?f?r C?f?rov: “Orta m?kt?b? mü?llimind?n olimpiadaya haz?rl?q? d?rsi kecm?sini ist?m?k do?ru deyil”

E: Elminizirv?l?rin? aparanc?yo?ç?tin?m? suliy?tlidir. n? böyük?u?urlar?g?rgin?m?yin?z?hm?tin?m?hsuludur. Ya?aln?z?bu?yolu?ö?h?yat?n?n amal?hesab?ed?n?insanlar?sonda?öz?h?d?fin?çatm??iolurlar?Bu?g?nci?rd?n?bir?d?yük?k intellektli, heyr?tamiz riyazi t?f?kkür sahibi, dünyan?n top universitet?rinin beyn?lxalq s?ralamas?nda daim önc?c?rg?l?rd?yerl???n?AB?-?n Stanford Universitetinin PHD?m?zun?, Beyn?lxalq Riyaziyyat Olimpiadas?n?n?q?z?l?mükafatç?s?, Amerika vaxt?il?gec?saat4:06-da Bak?ya canl?ba?lanaraq az?rbaycanl?ag?jndl?r?“Skype” vasit?sil?beyn?beyn?lxalq olimpiadalara haz?rl?q?d?rsin?keç?n?, bununla?da?sh?y?t?np?rv?rlik?nümün?si?l?rgil?y?r?kl?t?hsil ictimaiyy?timizin d?rin etimad?n?qazamn??C?f?r?C?f?rovdur. Az?rbaycana?tirak etdiyi beyn?lxalq olimpiadalardan 3q?z?l?medal g?tirmi?istedad?l?g?nci?söhb?t?ba?lamazdan ?vv?l onunla daha yax?ndan tan?? olaq.

- Bilirsiniz ki, bütün dünyada g?nc istedadalar?n?yeti?dirilm?sin?m?s?l?sin?xüsusi diqq?t var. Bunun s?b?bini n? il?izah ed?rdiniz?

- Art?qt?bütün?dünya?elmin v?onun?tg?tirdiyi?yenilikl?rin öz?ölk?l?ri v?lg?l?c?k?n?sill?ri üçün?nec?ön?mli old?oldu?unu?daha?yax?anlay?ru. Buna?gör?d?ng?nci?istedadalar?n?yeti?dirilm?sin?h?myerd?xüsusi diqq?t?yetirilir. Dövl?tl?rin?g?l?c?kl?ri bu istedad?l?n?sill?rd?n v?onlar?n?dünyaya ver?c?yi töhf?l?rd?n as?l?d?r.

- Ayr?ayr?ölk?l?rd?n?fuzlu universitet?m?zunlar?orta m?kt?ba?agirdl?rinin?elm?c?lb?edilm?sin?proqramlar?na?c?lb?olunur. S?hv?etmir?ms?, 37 ölk?d?bu?cür?proqramlar?var. AB?-da universiteti?rin?orta m?kt?bl?rl?buna b?nz?r?m?kda?l?q?proqramlar?v?ya?layih?l?ri?varm??

- Amerikada universitet?v?ba?qa?m?üst?qil?t??kilatlar?bu?sah?l?rd?çox?i?gögrürl?r. M?s?l?n?orta m?kt?bi qurt?qurtarma?a?yax?nnolan?m?kt?blil?ru universitetd?keçil?n?d?rsl?rd?i?tirak?ed?y?yaylit?til?dövründ?universitet lab?laboratoriyalar?nda i?l?y?bilirl?ru. Bundan?lav?, küçük ya?qruplar?für?ün?d?elm?v?inc?s?n?t?amaraq?yaratmaq m?qs?dil?müxt?lif proqramlar?t??kil olunur. M?s?l?n?m?nim?m?zunu?oldu?um Stanford Universiteti d?daxil?olmaqla bir?neç?universitetd?“Math Circles” adlanan proqram var. Bu proqramda h?r?ft?orta m?kt?b?agirdl?rin?pulsuz?olaraq ununiversitetin?mü?llimi?rind?nv?ya?orada?oxuyan doktorantura?t?l?b?l?rind?n?bir?h?r?hans?sa?bir?riyazi?mövzunu?y?l?nc?li?kild?ba?a?salma?a?çal??r. Bu v?bununkimi t??kilatlar?g?nc?ri müxt?lif?elm?sah?l?rin?yönl?ndirm?y?çal??rlar.

“Riyaziyyat olimpiadalar?na?n?gec VII sinifd?n?ba?lamaq laz?md?r”

- Ali m?kt?bl?rin?istedad?l?g?nc?rin?yeti?m?sind?bel?yax?ndan?tirak etm?si t?qdir?layiqdir. Dü?ünür?m?ki, g?l?c?yin?elm?adamlar?n?n?bel?elm?rk?zl?rind?yeti?m?yind?n?daha?yax??heç?n?ola?bilm?z.

- Sizc?, olimpiadaç?lar?n?haz?rlanmas?i?in?n?vaxtdan, hans?sinif?rd?n?ba?lamaq laz?md?r?

- M?nc?, riyaziyyat olimpiadalar?na ciddi ??kild?haz?rla?ma?a?n?gecyeddinci sinifd?n?ba?lamaq laz?md?r. S?kkizinci sinif?ba?layan?bir?agird?bütün?orta m?kt?b?materiallar?n?bitirmi?olmal?d?n?ki, ilin sonunda?keçiril?n?Junior Balkan kimi daha ciddi olimpiadalara?haz?rla?ma?a?vaxt?qals?n. Amma?yax??olard?ki, olimpiada ruhu v?h?y?can?u?aqlara?daha?da?g?nc?ya?lardan a??lans?n. Amerikada?bunu Mathcounts, Mathleagues ve Math Circles kimi müxt?lif universitet v?qeyri-hökum?t t??kilatlar?edirl?r. Bir neç?ildir?Az?rbaycanda da a?a??ya?qruplar?n?n?da i?tirak etdiyi düdünyaca?m??hur?Kenquru olimpiadas?keçirilir. Ölk?mizd?bu?v?buna b?nz?rili?bilik?yar??lar?n?n?müsabiq?l?rin?keçir?keçirilm?si?olimpia?lara?ama??t?biialaraq?art?r?r. Bu özdö?növb?sind?g?l?c?kd?adaha?güclü?agirdl?rin?yeti?m?sin?köm?k?edir.

- Beyn?lxalq olimpiadaç?larla hans? mü?llimi?r m???ul olmal?d?r?

- - Olimpiada d?rs?ri üçün xüsusi mü?llimi?r hey?ti olmal?d? Bu Bunda ötrü olimpiada program?n? yax?? ibil?n, onlar? u?aqlara rahat ba?a sala bil?n, olimpiada h?r?kat?ndak? yenilikl?rl? ayaqla?abil?n mü?llimi?r? ehtiyac vav?r. Çünkü olimpiadaya haz?rl?qrupunda agirdl?r, ad?t?n, d?rs program?nda olmayan, alim?kt?b?s?viyy?sind? tap??r?qlar üz?rind? i?l?yir, çox ç?tin misal v? m?s?i?rin h?lli yollar?n? tapma?a çal??rlar.

Bu i?l? xüsusi mü?llimi?r m???ul olmal?d?r. Normal bir orta m?kt?b mü?llimind?n olimpiadaya haz?rl?q d?rsi keç?keçm?sini ist?m?k?do?ru?deyi? Olimpiada program?km?kt?b? programlar?ndan tamamil?ql?rlidir. Ortak m?kt?b mü?llimi?rind?n sad?c? sagirdl?ri olimpiadalara h?v?sl?ndirm?yi xahi? ed? bil?rik.

- Beyn?lxalq olimpiadalar üçün seçim hans? ??rtl?r?as?nda apar?lmal?d?r? ?agirdl?rindaha çox n?z?ri v? ya praktik bacar?qlar?na diqq?t yön?ldilm?lidir?

- Olimpiadalara seçim?rf?ffaf, program? v? mümkün?q?d?r çox?agirdin i?tirak ed?bil?c?yi?k?kild? apa?apar?lmal?d?r. Y?n yax?? ?agirdl?rin? seçilib yet?dirilm?sk?çox?ç?tin v?uzun ill?rt?b? ed?n biri?dir. Bu sah?d? Az?rbaycan?son ill?rd?çox ir?ll?yi?oldu?unu?d?ünür?m?M?s?l?n, m?n?orta m?kt?bd?coxuyark?n?olimpiadalara düdünya standartlar?nda haz?rl?q?aparan sad?c?bir neç? öz?l?m?kt?bavari?di?ndi?is?T?hsil Nazirliyi müxt?lift?orta m?kt?bl?rd?n?seçilmi? ?agirdl?ri?xüsusi haz?rl?qdan keçird?r?kl?olimpiadalara.haz?rla?d?r?r? Seçim?rin?daha çox ?agird aras?ndan apar?lm?as? r?qab?tin v? keyfiyy?tin d? artmas?na ??rait yarad?r. Bunu indi d?rs dediyim olimpiada sinfind?d? aç?q?k?ild? gör?m?k?mükündür.Haz?rl?qlar zaman? ?agirdin h?m?n?z?ri;h?m?praktiki v? h?m?d? psixoloji bacar?qlar?na diqq?t yetirilm?lidir. ?agirdl?r?olimpiadada d?rin n?z?ribilik t?l?bed?nsuallar?q?sa vaxt?rzind?h?ll etm?yi bilm?li, ç?tin suallarla qar?la?d? zaman h?v?sd?n dü?m?li v? ruh yüks?kliyini daim uca tutmal?d?r.

- Siz art?q bir neç? ildir?ki, riyaziyyat üzr? Az?rbaycan komandas?na olimpiada haz?rl?qlar?nda d?st?k verirsiniz. ?agirdl?rimizin güclü v? z?if c?h?tl?rini gör? bilirsinizmi?

- On ild?n?çoxdur Az?rbaycan, Türkiye? v? Amerikada orta m?kt?b ?agirdl?rin? könüllü olaraq olimpiada d?rsi deyir?m. Az?rbaycan komandas? il? d? bu il?yenid?n?b?rab?r i?l?m?y?ba?lam???q. ?agirdl?rimizin ümumi s?viyy?si ?vv?vv?lki ill?rl?ümüqayis?d?çox?yük?kdir?N?z?ri?bilikl?ri?olimpiada t?crüb?l?ri v?içal??ma?ist?kl?rind?n?olduqca raz?yam. Dü?ünür?m?ki, psixoloji haz?rl?ra daha çox diqq?t yetirm?k v? imtahanda inaml? i?l?m?yin yollar? üz?rind? daha çox çal??maq laz?md?r.

“Validen?rin olimpiada prosesind?ki rolunu xüsusi qeyd etm?k ist?rdim”

- Siz olimpiada q?z?l? sahibiniz. Sizc?istedad? ?agirdl?ri Beyn?lxalq Olimp?aparan mü?llimi?r nec? seçim?li, onlar hans? keyfiyy?tl?r? malik olmal?d?rlar?

- Y?yax?? olard?ki olimpiada mü?llimi?ri daha ?vv?ll?r?özl?ri d?olimpiadalarda i?tirak etmi? mü?llimi?rimiz aras?ndan seçilsin. M?nc?, bu mü?llimi?r h?m?haz?rl?q prosesinin nec? apar?lmal? oldu?unu daha yax?? bilirl?r, h?m?d? özl?t?crüb?l?rin?as?sasla?raq ?agirdl?rim?olimpiadalarda n?hiss?etdikl?rini?da?ya?ax??anlay?rlar. Amerika komandas?n?nda h?m?indikir?hb?ri, h?m?rr?hb?ri?köm?kçil?ri, h?m?d?olimpiada dü?rg?l?rind?d?rs?dey?n, dem?k?olar ki, bütün mü?llimi?r ?vv?lki ill?rd?olimpiadalarda i?tirak etmi? universitet mü?llim v? t?l?b?l?ridir.

- Beyn?lxalq olimpiadada u?ur kimd?n?daha çox as?l?d?r: haz?rl?ql? ?agirdd?n, yoxsa haz?rl?ql? mü?llimd?n?

- M?nc?olimpiadada u?ur qazanmaq ?agird?v? mü?llimin?h?r?ikisind?n?d?as?l?d?ra ?agirdl?r?olimpiada

h?v?sin? daim? yüks?k tutmal? v?.ciddi ??kild? çal??mal? mü?llim?r is?onlar? ?n yax?? ??kild? olimpiadalara haz?rla?rla?d?rmal?d?n? M?n bir d?valideynl?rin olimpiada prosesind?ki rolunu xüsusi qeyd etm?k ist?rdim? ?dman olimpiadalar?nda medal qazanm?? atletlerin valideynl?rinin onlar?n müv?ff?qiyy?tind?ki yeri xüsusi il? vur?ulan?r. Bu, f?nnf?nn olimpiadalar?nda da?bel?dir. M?nc?valideynl?rg?agird?daima arxa duran, onu h?v?sl?ndir?n v?xpsixoloji haz?rl?na köm?k ed?n?n önmli amildir v? olimpiadada u?urun üçd? biri d? onlardan as?l?d?r.

“Özümü ba?qalar?na baxaraq motivasiya edir?m”

- Siz bir neç? beyn?lxalq olimpiadada i?titirak etmi? v? q?z?Pmedal qazanm?s?n?z, yadda??n?zda daha a
çox hans? olimpiada qal?b? Ç?tinlik yarand?qda özünüüz nec? motivasiya edibsiniz?

- ?n çox yad?mda qalan olimpiadalar 2007-ci ild? Yunan?standa keçiril?n Balkan olimpiadas? v? 2011-ci ild? Hollandiyada keçiril?n dünya olimpiadas?d?r. Birinci Az?rbaycan?n qat?ld??? ilk Balkan olimpiadas? idi v? m?n v?t?n? bu olimpiadadan q?z?l medalla qay?tm??d?m. 2011-ci ild?ki olimpiadaya is? mü?llim olaraq qat?lm??d?m v? biz o il, çox t??ssüf ki, q?z?l medal? bir bal il? ?ld?n qaç?rt?d?q.

Çətinlik an?nda ?nqçox özümü ba?qalar?natbaxaraq motivasiya edir?m. Dü?ünür?mki, ba?qalar?bunu ed?bilirs?, m?n d? ed?bil?r?m. Bir d? m?n çal??ma??n b?hr?sini n? vaxtsa ver?c?yini dü?ün?n bir insanam v? bunu da ?agirdl?rim? tez-tez vur?ulay?ram. ?st?nil?n q?d?r, proqraml? v? ciddi ??kild? çal??m?sansa, n?tic?nin gec, ya da tez vaxtda qaba??na c?xaca??na inan?ram.

- Davamçılar?n?za, Az?rbaycan?n q?nc istedadlar?na n? kimi tövsiy?l?riniz var?

- Az?rbaycandak? g?ncl?r? özl?rini daim inki?af etdirm?yi v? yenilikl?r? aç?q olma?? tövsiy? ed?rdim. Dünya
çox sür?tl? inki?af edir v? d?yi?ir. Buna gör? d? inamla v? ruhdan dü?m?d?n özünü? ?n yax?? ??kild? g?l?c?k üçün
yeti?dirm?y? cal??n.

“Az?rbaycan mü?llimi” q?zeti